Využijeme potenciál chmeľu?

Slovenský chmeľ sa stal plodinou, po ktorej je v zahraničí veľký dopyt a v budúcnosti môže byť zaujímavým exportným artiklom pre celý slovenský agrosektor.

„Cieľom tlačovej besedy SPPK bolo upriamiť väčšiu pozornosť na túto plodinu, ktorá má aj v európskom meradle veľkú budúcnosť. Verím v potenciál slovenských poľnohospodárov a aj preto chceme upozorniť kompetentných a aj našich kolegov-pestovateľov, že chmeľ má potenciál“, uviedol predseda Regionálnej poľnohospodárskej a potravinárskej komory v Trenčíne Miroslav Maxon.

Na území dnešnej Slovenskej republiky sú prvé záznamy o pestovaní chmeľu z roku 1250. Je však pravdepodobné, že chmeľ sa na našom území pestoval už skôr. Prvý pokus o obnovu pestovania chmeľu na Slovensku je z roku 1956, kedy sa na rozlohe 1 ha postavila chmeľnica na Štátnom majetku v Častkovciach.

V roku 1993 bola výmera chmeľníc približne 1300 ha. Chmeľ v nich pestovalo 34 aktívnych pestovateľov. Po rozdelení ČSFR sa chmeliarstvo dostalo do veľkých problémov a od tohto momentu každým rokom chmeľnice len ubúdali: v roku 1999 bola produkčná výmera už len 350 ha a chmeľ pestovalo 11 aktívnych pestovateľov.

V r. 2014 zostali poslední 4 pestovatelia na výmere 141 ha a platí to dodnes. Chmeľ pestujú v PD Soblahov, PD Nemšová, PD Trenčianska Turná a PD Čachtice. Pestuje sa tradičná odroda Žatecký poloskorý červenák a v menšom množstve odroda Premiant.

Dôvody znižovania produkcie:

Pozrite si celú fotogalériu z výjazdu --->

Inštitucionalizovať slovenské chmeliarstvo si vyžadovalo určitý čas, v Českej republike ostali tradície, trh, meno, skúsenosti. Na Slovensku absentovala koncepčná a systematická práca a podpora slovenského chmeliarstva. Ďalším dôvodom bola strata odbytu v pivovaroch v ČR, globalizácia a zánik pivovarov v SR (v rokoch 1995 až 2012 zaniklo na Slovensku 11 priemyselných pivovarov). Prakticky neexistujúca obnova a nulové investície do strojno-technického zabezpečenia nevyhnutného pre zber a spracovanie chmeľu sú ďalším dôvodom znižovania výmery a aj produkcie chmeľu.

V minulom roku dosiahli štyria poslední pestovatelia pri výmere 141 ha celkovú produkciu chmeľu na úrovni mierne prevyšujúcu 104 tony. V tomto roku sa odhaduje, že sa produkcia chmeľu môže dostať na úroveň 140 ton.

„Oproti posledným trom rokom očakávame lepšiu úrodu. Náš chmeľ poputuje do chmeliarskeho družstva Horná Streda a odtiaľ odberateľom do Nemecka, Anglicka a možno aj do Vietnamu“, naznačuje predseda PD Čachtice Jozef Čarada.

Celú slovenskú produkciu chmeľu spracováva družstvo Slovchmeľ. Po vyčistení a vysušení putuje do žochov a približne 80-90% z neho končí na spomínaných zahraničných trhoch. Zo slovenského chmeľu dnes varí pivo už len Banskobystrický pivovar.

„Máloktoré odvetvie rastlinnej výroby prešlo takým ťažkým vývojom. Od roku 2014 neubudol ani jeden ha chmeľnice. Tento rok začíname spolu s PD Nemšová stavať prvé 4 nové ha chmeľnice. Chceme každý rok-dva zväčšovať výmeru chmeľníc a prispieť tak k ich rozvoju, lebo dopyt je veľký“, hovorí predseda predstavenstva družstva Slovchmeľ a zároveň aj Banskobystrického pivovaru Branislav Cvik.

Ročná produkcia chmeľu je vypredaná do roku 2019. Vzhľadom na produkčné možnosti nie sme schopní uspokojiť všetkých záujemcov o slovenský chmeľ.

V súčasnosti dopyt po slovenskom chmeli prevyšuje ročnú produkciu takmer trojnásobne! Uspokojiť takýto dopyt však nie je možné bez ďalšieho rozšírenia produkčných plôch. Slovenský chmeľ sa stal plodinou, po ktorej je v zahraničí veľký dopyt a v budúcnosti môže byť zaujímavým exportným artiklom pre celý slovenský agrosektor.

Chmeľ je pritom aj ekonomicky mimoriadne zaujímavá plodina. Kým u repky, pšenice či cukrovej repy sú tržby z hektára vo finančnom vyjadrení okolo 2000 eur, pri chmeli je to pri hektárovej úrode na úrovni jednej tony 7000 až 8000 eur - naznačujú pestovatelia.

Pri obnovení chmeľníc sa očakáva vyššia úroda, ako dnes sú schopné dať staré chmeľnice. Tie sú už za hranicou ich životnosti a potrebujú nové konštrukcie a výsadbu – to je správna cesta na znovuzrodenie chmeliarstva na Slovensku.

Čo tomu bráni:

Pestovatelia hovoria najmä o rozdrobenosti pôdy medzi veľké množstvo vlastníkov, čo znemožňuje prakticky ucelený výkup pôdy pre chmeľnice. Vlastníci nie sú ochotní podpísať nájomné zmluvy na dlhšie časové obdobie, potreba nájmu pre chmeľnicu je aspoň 20 rokov. Chmeľnice si nevyhnutne pýtajú svoju obnovu, bez veľkej investície to však nepôjde. V rozvoji bráni aj nedostatok brigádnickej pracovnej sily (zámer vrátiť sa k modelu stredoškolských chmeliarskych brigád a týmto spôsobom eliminovať čoraz väčší nedostatok brigádnickej pracovnej sily, čo by mohla byť motivácia pre školy i študentov). Rovnako rozvoj brzdí aj problém s registráciou chemických ochranných prostriedkov: vzhľadom na nízku výmeru plôch je pre firmy predávajúce tieto postreky neefektívne vybaviť registráciu a musí sa opätovne každý rok vybavovať výnimka pre ich použitie.

Pri riešení týchto problémov by celá chmeliarska vertikála uvítala podporu kompetentných inštitúcií.

Návrhy:

Priestor je najmä pri zjednodušení - zjednotení administratívy pri chemickej ochrane chmeľu, žiaduce je povoliť tie prostriedky, ktoré sú povolené v ČR. V súčinnosti s príslušnými štátnymi inštitúciami treba pomôcť pri sceľovaní pôdy vhodnej pre vybudovanie chmeľníc, prípadne zámeny pôdy v štátnom vlastníctve alebo jej dlhodobého prenájmu pre vybudovanie chmeľníc. Pestovatelia by privítali, keby sa zaradil chmeľ do projektu štátom podporovaných komodít (tak ako je to v ČR) a tým by získali prostriedky pre nevyhnutnú rekonštrukciu chmeľníc a pre spracovanie chmeľu (sušičky, česačky).

Týmito krokmi môžeme zabezpečiť kontinuálny rozvoj slovenského chmeliarstva a urobiť z neho zaujímavý slovenský exportný artikel. A v neposlednom rade dať prácu ľuďom na vidieku a prispieť k oživeniu zašlej slávy tejto populárnej plodiny.